

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

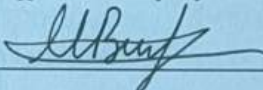
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

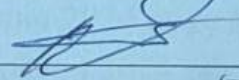
Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:
«УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ
ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
(на прикладі приватного акціонерного товариства "Володарка")»

08-43.БКР.009.00.052ТЧ

Виконав: студент 4 курсу,
групи МФКД-206
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

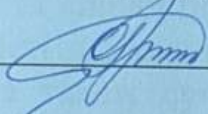
 Миронюк В. П.
(прізвище та ініціали)

Керівник: д.е.н., професор, зав каф. ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

 Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

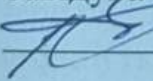
«06» червня 2024 р.

Рецензент: к.т.н., доцент каф. ЕПВМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

 Ратушняк О. Г.
(прізвище та ініціали)

«07» червня 2024 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФІМ

 д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«11» червня 2024 р.

Вінниця ВНТУ – 2024 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.

«13» лютого 2024 р.

ЗАВДАННЯ **НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Миронюку Вадиму Петровичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Управління процесом формування прибутковості підприємств легкої промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства "Володарка")»

Керівник роботи Зянько Віталій Володимирович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом ВНТУ від «11» березня 2024 року № 80.

2. Термін подання студентом роботи: 31 травня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи:

аналітичні та статистичні матеріали стосовно теми проекту, бухгалтерська, статистична звітність та аналітичні матеріали ПрАТ «Володарка»

4. Зміст текстової частини:

у першому розділі – дослідити суть поняття «прибутковість підприємства» та механізм її формування, розглянути особливості здійснення процесу управління прибутком підприємства та його елементи, а також сучасні методики аналізу ефективності управління процесом формування прибутковості на підприємстві.

у другому розділі – проаналізувати фінансовий стан та рівень ефективності формування прибутковості ПрАТ «Володарка».

у третьому розділі – обґрунтувати напрями підвищення ефективності управління формуванням прибутковості підприємств легкої промисловості.

5. Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Існуючі підходи до визначення поняття «прибутковість». Обсяги виробництва продукції ПрАТ «Володарка» за 2022- 2023рр. (складено за даними [24]). Абсолютні показники, які характеризують фінансову діяльність ПрАТ «Володарка» (тис. грн). Факторний аналіз чистого прибутку ПрАТ «Володарка». Показники, які характеризують рівень ліквідності

ПрАТ «Володарка». Показники, які характеризують ефективність формування прибутковості ПрАТ «Володарка»

Рисунки: Складові елементи системи управління прибутком підприємства.
Структурна схема управління прибутком підприємства.

6. Консультанти розділів роботи

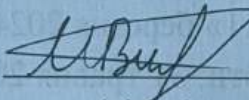
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання при
Спеціальна частина	доцент кафедри ФІМ Ткачук Л.М.	 13.03.2024 р.	 29.05.2024

7. Дата видачі завдання «13» березня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва та зміст етапу	Термін виконання		Примітка
		початок	завершення	
1	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи	01.12.2023	01.02.2024	
2	Виконання теоретичної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР	24.04.2024	13.05.2024	
3	Виконання аналітичної частини БКР та розробка рекомендацій та пропозицій. Другий рубіжний контроль виконання БКР	14.05.2024	01.06.2024	
4	Нормоконтроль БКР	02.06.2024	03.06.2024	
5	Рецензування БКР	04.06.2024	06.06.2024	
6	Попередній захист БКР	03.06.2024	04.06.2024	
7	Захист БКР	17.06.2024	18.06.2024	

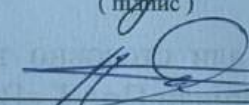
Студент

(підпис)

Миронюк В. П.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Зянько В. В.

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 658:005.05

Миронюк В. П. Управління процесом формування прибутковості підприємств легкої промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства «Володарка»). Бакалаврська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма - Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2024 60 ст. На укр. мові. Бібліогр.: 29 назв; рис.: 0; табл. 7.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі систематизовано та поглиблено отримані теоретичні знання та практичні навички з аналізу управління прибутковістю ПрАТ «Володарка». Бакалаврська кваліфікаційна робота складається із трьох розділів. В першому розділі розглянуто теоретичні питання та сутність прибутковості підприємства, та особливості управління нею, проаналізовано методи аналізу управління прибутковістю підприємства. В другому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи проведено аналіз показників фінансової звітності та прибутковості ПрАТ «Володарка». В третьому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи сформовано заходи з підвищення рівня управління процесом формування прибутковості на ПрАТ «Володарка».

Ключові слова: прибутковість підприємства, ділова активність підприємства, рентабельність, управління прибутковістю, прибуток.

ABSTRACT

Myroniuk V. P. Management of the process of forming the profitability of light industry enterprises (on the example of the Volodarka private joint-stock company). Bachelor's thesis on specialty 073 - Management, educational program - Management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2024 60 st. In Ukrainian speech Bibliography: 29 title; fig.: 0; table 7.

The bachelor's qualification thesis systematizes and deepens the acquired theoretical knowledge and practical skills in the analysis of profitability management of Volodarka PJSC. The bachelor qualification work consists of three sections. In the first chapter, the theoretical questions and the essence of the profitability of the enterprise and the peculiarities of its management are considered, the methods of analysis of the management of the profitability of the enterprise are analyzed. In the second section of the bachelor's qualification thesis, an analysis of the indicators of financial reporting and profitability of Volodarka PJSC was carried out. In the third section of the bachelor's qualification work, measures were formed to increase the level of management of the process of profitability formation at PrJSC Volodarka.

Keywords: profitability of the enterprise, business activity of the enterprise, profitability, profitability management, profit.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1 Сутність поняття «прибутковість підприємства» та механізм її формування.....	9
1.2 Особливості здійснення процесу управління прибутком підприємства та його елементи	13
1.3 Методика аналізу ефективності управління процесом формування прибутковості на підприємстві	17
Висновок до розділу 1.....	23
2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ НА ПРАТ «ВОЛОДАРКА».....	25
2.1 Загальна характеристика ПрАТ «Володарка»	25
2.2 Аналіз фінансового стану акціонерного товариства	28
2.3 Аналіз ефективності формування прибутковості на акціонерному товаристві у 2022-2023 роках.....	33
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2.....	39
3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	40
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 3.....	47
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	5й
Додаток А. Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	54
Додаток Б. Баланс (Звіт про фінансовий стан)	55
Додаток В. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід).....	57

ВСТУП

Управління процесом формування прибутковості підприємства є невід’ємним завданням кожного підприємства. Основною метою управління процесом формування прибутковості підприємства є забезпечення стабільного і максимального рівня прибутку при оптимальному рівні ризику. Розвиток ринкових відносин в Україні має сприяти забезпеченню функціонування суб’єктів господарювання та підвищенню рівня життя населення, що пов’язано, передусім, з відновленням ефективності процесів виробництва та обігу капіталу як основних фаз відтворення, що були порушені фінансово-економічною кризою.

Прибутковість відіграє важливу роль у системі соціально-економічних відносин суспільства. Однак управління прибутковістю як на макро-, так і на мікрорівнях є недосконалим через ряд об’єктивних і суб’єктивних причин. Тому ефективне управління прибутковістю стає надзвичайно актуальним на сучасному етапі стабілізації економіки України. На сьогоднішній день питання, пов’язані з управлінням прибутковістю, є досить добре дослідженими.

Дане питання висвітлюється такими вченими економістами, як Єпіфанова І. Ю., Бланк І. О., Антонюк Р. Р., Мелень О. В., Огійчук М. Ф., Кучер Л. Ю., та багатьма іншими.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є формування пропозицій та рекомендацій щодо покращення стану управління прибутковістю підприємств легкої промисловості.

Досягнення поставленої мети включає розв’язання таких завдань:

- Визначення економічної сутності прибутковості;
- узагальнення особливостей управління прибутковістю підприємств;
- систематизація методичних підходів до оцінювання стану управління процесом формування прибутковості підприємств;
- надання загальної характеристики ПрАТ «Володарка»;
- аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Володарка» за 2021-2023 роки;
- дослідження стану управління прибутковістю на ПрАТ «Володарка»;

- розробка пропозицій та рекомендацій щодо покращення системи управління процесом формування прибутковості на аналізованому підприємстві.

Об’єктом дослідження в бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес управління формування прибутковості.

Предметом дослідження в роботі є система управління прибутковістю підприємств легкої промисловості.

Теоретичну, методологічну та інформаційну основу дослідження складають вітчизняні та зарубіжні публікації з питань аналізу управління прибутковістю, аналітичні матеріали, критерії оцінки та розрахунки показників, що характеризують ефективність управління прибутковістю.

Методи дослідження. У бакалаврській кваліфікаційній роботі використано теорії управління, методи системного підходу, структурно-функціонального аналізу, групування, фінансово-економічного, факторного аналізу стану прибутковості підприємства.

Практичне значення одержаних результатів.

Практична значимість проведеного дослідження пов’язана з можливістю впровадження отриманих результатів у ПрАТ «Володарка» з метою поліпшення фінансового стану.

Особистий внесок здобувача. Бакалаврська робота є самостійно виконаною працею, в якій автором обґрунтовані пропозиції щодо покращення системи управління процесом формування прибутковості ПрАТ «Володарка».

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів бакалаврської роботи.

Бакалаврська робота апробована на LI Науково-технічній конференції факультету менеджменту та інформаційної безпеки (30-31.05.2022р., м. Вінниця).

Наукові публікації: За темою бакалаврської роботи опубліковано 1 тези доповідей [25].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність поняття «прибутковість підприємства» та механізм її формування

Прибутковість підприємства є одним з найважливіших елементів, що одночасно виявляє як одержані результати діяльності підприємства, так і можливості отримувати прибуток у майбутньому.

Тому прибутковість варто розшифровувати як економічне явище, що характеризується здатністю підприємства позитивний результат від своєї діяльності як основної, так і всієї господарської, котрий свідчить про частку прибутку більшу над витратами, достатньому для ефективного подальшого функціонування.

На даний момент метою кожного підприємства є одержання прибутку, який символізує про ефективність його діяльності.

Прибутковість є загальним показником ефективності, що взаємопов'язаний з іншими показниками, вимальовуючи точну картину сутності діяльності та ефективності й підбиваючи певний підсумок. Значимість прибутку в фінансово-економічних відносинах підприємств призвели до появи різноманітних підходів та інтерпретацій цієї категорії. [9].

Ось чому прибуток є основною складовою в діяльності кожного підприємства, це один з найвпливовіших фінансових термінів, що демонструє хороший фінансовий результат від діяльності підприємства, демонструє результативність виробництва. Розподіл даного показника має вагомий вплив на соціальний організм і більш детально розкриває та сигналізує про рівень та якість виробленої продукції, ефективність праці, рівень витрат і собівартості.

Роздумуючи над значенням досліджуваного показника, І.О. Бланк приділяв увагу тому, що саме прибуток підприємства є суттю підприємницької діяльності, мірилом ефективності певної підприємницької діяльності, серединним джерелом формування потрібних ресурсів підприємства, що підтримують та стимулюють його розвиток, одним з основних складників зростання вартості підприємства на ринку і

основним зупиняючим механізмом банкрутства [3].

Розглянемо й інші підходи вчених до визначення поняття «прибутковості підприємства», які зазначено в таблиці 1.1

Таблиця 1.1 Існуючі підходи до визначення поняття «прибутковість»

Автори	Визначення поняття «Прибутковість»	Джерело
Антонюк Р.Р.	здатність підприємства генерувати позитивний фінансовий результат від здійснення господарської діяльності, який полягає в перевищенні доходу над здійсненими витратами, при чому в розмірі достатньому для ефективного подальшого функціонування.	[1]
Мелень О. В.	Це стабільне економічне явище, коли підприємство регулярно досягає позитивного фінансового результату, забезпечуючи достатній рівень доходу для ефективного функціонування, при цьому витрати не перевищують доходи.	[6]
Огійчук М. Ф.	Це форма ефективності, яка відображає результативність діяльності економічних систем, таких як підприємства, регіони чи національна економіка. Вона характеризується тим, як вдало використовуються ресурси для досягнення поставлених цілей, часто з врахуванням фінансових показників, таких як витрати та доходи.	[7]
Кучер Л. Ю.	Це економічна концепція, що відображає ступінь ефективності використання ресурсів та успішності управління. Вона описує ситуацію, коли дохід від продажу продукції повністю компенсує витрати на її виробництво та реалізацію, а отриманий прибуток є основним джерелом стимулювання персоналу та забезпеченням подальшого розвитку.	[4]

Отже, прибутковість – це показник, що допомагає та відкриває можливість оцінити позитивність функціонування підприємства зі сторони його здатності давати прибуток та здійснювати ефективне поновлення використаних ресурсів [2], і для успішного існування та діяльності кожне підприємство має не лише задовольняти отримання прибутку, а й одночасно виконувати щонайменше два завдання: у достатній кількості здійснювати платоспроможність підприємства за рахунок ефективної поточної діяльності і підвищувати спроможність підприємства за рахунок поновлення технології, виробничих потужностей, продукції, тобто покращувати підприємництво [11].

Тому, пріорітетним завданням кожного підприємства в умовах змінного

ринкового середовища є не тільки досягнення бажаного прибутку за найменших витрат шляхом дотримання курсу економії, а й вибір потрібних напрямів його використання у процесі постійного поновлення своєї діяльності.

Не менш важливим показником прибутковості виступає рентабельність, яка демонструє пропорцію прибутку з рівнем витратами. Даний показник несе в собі порівняльний характер. Саме рентабельність підприємства вказує на рівень доходності, вигідності діяльності та прибутковості від цієї діяльності.

Даний показник, тобто рентабельність, демонструє та дає розуміння чи вистачає прибутку в тій чи іншій кількості, порівняно з іншими величинами, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства.

Для розрахування показника рентабельності прибуток порівнюються з чинниками, що мають найбільший вплив на його отримання: доходами підприємства, витратами того самого підприємства, ресурсами, корі є в володіння підприємства, та капіталом.

Найважливіші індикатори рентабельності можна розподілити на три групи:

- індикатори рентабельності капіталу (активів);
- індикатори рентабельності продукції;
- індикатори, що розраховуються на потоках грошових коштів [10].

О.А. Зінченко оцінюючи показники рентабельності, розподіляє показники за такими особливостями :

- часу;
- витрат ;
- результату;
- узагальнення;
- інфляції [11].

Одним з мінусів запропонованої класифікації є відсутність показників, котрі дають характеристику різноманітним видам діяльності досліджуваного підприємства, а саме : операційну, інвестиційну та фінансову, що є дуже потрібним, адже в періоди невизначеності та нестабільності інвестиційна і фінансова діяльність можуть стати рятівними й бути вагомим джерелом доходу.

Серйозність важливості прибутку для розвитку підприємства потребує застосування продуманого плану управління ним. Як уже відзначалося, управління прибутковістю несе в собі принципи і методи розроблення і реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання прибутку підприємства.

Механізм формування прибутку включає виручку, собівартість, валовий прибуток, витрати на адміністрування, збут та інші операційні витрати, а також доходи та витрати від операційної діяльності, фінансові витрати, податок на прибуток і чистий прибуток. Формування прибутку залежить від ефективності діяльності, сфери і галузі, а також від умов обліку за законодавством. Підходи до цього процесу можуть бути бухгалтерськими або економічними.

Враховуючи специфіку та важливість окремих видів фінансово-господарської діяльності підприємства, а також маючи на меті дослідження та розуміння механізму формування прибутку і управління його певними елементами, доцільно розглядати наступні складові доходів і витрат:

1. Доходи - грошові надходження від продажу товарів, робіт, послуг та інші надходження.
2. Витрати - собівартість виробництва, адміністративні, збутові, фінансові та інші витрати. Формування прибутку пов'язане з операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю.

Прибуток від основної виробничої діяльності виробляється в результаті виконання певних операцій, пов'язаних з виробництвом або реалізацією продукції котра є основною причиною створення підприємства й від проведення якої, підприємство отримує найбільше доходу. Також на кількість прибутку впливають результати від фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Фінансовою є діяльність, після проведення якої приходять зміни в склад власного та запозиченого капіталу підприємства, до інвестиційної – відноситься діяльність, в склад якої входить придбання та реалізація необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою готівки.

1.2 Особливості здійснення процесу управління прибутком підприємства та його елементи

Чимала заслуга прибутку в розвитку підприємства і великому впливу на забезпечення інтересів його власників, дало поштовх в необхідності вдало управляти ним. Тому, управління прибутком має на меті формування та прийняття ефективних управлінських рішень всіма факторами його складання, розподілу та використання на підприємстві, з метою покращення рівня життя як зараз, так і в майбутніх періодах[12].

Основною метою управління прибутком пошук та виявлення основних доріг для ефективного формування та розподілу фінансового результату, що в подальшому має позитивно вплинути на розвиток та процвітання підприємства. Якісне управління прибутком підприємства можливе лише при точно та якісно сформованій системі управління прибутком підприємства.

Комплекс управління прибутком підприємством – це комплекс тісно пов'язаних між собою елементів, кожний з яких має свою роль та ціль й спільна дія котрих, за певних умов, дає змогу досягнути механізму отримання прибутку необхідного об'єму.

З врахуванням різноманітних підходів вчених можна визначити елементи системи контролю над прибутком підприємств. (рис. 1.1).

Управління прибутком підприємства дає відповідь на такі завдання:

- Отримання максимального рівня прибутку з тих запасів, що є на підприємстві
- Збалансування рівня прибутку з рівнем ризику;
- Високий рівень виплат для інвесторів підприємства;
- Оцінка та інвестування частини прибутку, для подальшого зростання підприємства;
- Постійне зростання ринкової ціни підприємства [28].

Рисунок 1.1 – Складові елементи системи управління прибутком підприємства [26]

Процес управління прибутком повинен проходити по певному порядку і гарантувати виконання поставленої основної мети та завдань цього управління, а також бути невіддільною частинкою всієї системи для управління прибутком

Під час розробки механізму управління прибутком підприємств необхідно дійти до розуміння самої стратегії для досягнення прибутку, сам план на отриманий прибуток та використання його в подальшому, залежить від тієї стратегії, яку буде обрано.

Тому, процес управління прибутковістю має бути здійснений в певній упорядкованості та гарантувати досягнення головної мети та нинішніх задач даного управління на підприємстві.

Крім того, слід пам'ятати, що від рівня прибутку, котрий ми бажаємо отримати від господарської діяльності, подальший успіх підприємства на визначених ринках збуту продукції залежить від його подальшої ділової активності. Дієвий аналіз, прогнозування рівня прибутковості та його контроль, зі своєї сторони, досить

ефективно розпізнають розмір його прибутковості у подальших періодах.

Отож, маємо певний цикл управління прибутковістю, що забезпечує реалізацію стратегії, що спрямована на розвиток підприємства. Важелі господарювання, що використовуються системою економічних методів управління прибутком є: економічний аналіз, планування, економічне стимулювання, податки, цінову політику та ін.

Процедура управління прибутком підприємства повинно проходити в певній послідовності й забезпечувати виконання основних завдань та головної мети управління. Саме тому, запропонована схема організації та логіки впровадження процесу контролю над прибутком підприємства (рисунок 1.2).

Рисунок 1.2 – Структурна схема управління прибутком підприємства [27]

Основними задачами управління і розподілу прибутку підприємства також

можна назвати:

забезпечення високої винагороди власникам підприємства за їх вклад у капітал;

Забезпечення відповідності фінансових ресурсів потребам у розвитку підприємства у майбутньому;

забезпечення ефективності програм, що залучають персонал до отримання прибутку.

Для досягнення успішних результатів потрібно цілісно та систематично використовувати ці механізми, які мають охоплювати всі аспекти управління.

Саме тому, ефективне управління підприємством передбачає наявність системи контролю над прибутковістю.

Вчасне, точне і повне надання інформації має велике значення для оптимальної ефективності будь-якої системи управління. Зростання прибутку залежить не лише від збільшення трудового внеску персоналу, а також від інших факторів.

Через це, потрібно періодично відслідковувати та бути в курсі формування, розподілу та застосування прибутку підприємством. Для результативного управління прибутком, важливо виділити його основні завдання.

Основними завданнями управління прибутку є:

- постійний контроль за додержанням плану для отримання прибутку;
- розрахунок та оцінка факторів що впливають на прибутковість підприємства й вдале використання отриманої інформації;
- дослідження нових напрямів та спрямувань для розподілу прибутку;
- пошук нових можливостей для генерування прибутку [29]

Також, потрібно не відкидати того, що на рівень прибутковості підприємства впливає багато факторів. Ці фактори поділяються на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори впливу на прибутковість - це фактори, які не контролюються підприємством. Ці фактори можуть суттєво впливати на діяльність підприємства, але не залежать від його дій. Менеджмент повинен враховувати ці фактори, оцінювати їх вплив та ризики, що вони несуть, щоб зменшити втрати або ризик зупинення господарської діяльності.

До факторів зовнішнього впливу можна віднести: природні умови, державне

регулювання, демографічна ситуація на ринку, кон'юнктура ринку, ціни на сировину, конкуренція, інфляція, податкове навантаження тощо.

Внутрішні фактори, що впливають на прибутковість, - це фактори, які безпосередньо залежать від діяльності підприємства. До них належать ефективність управлінських рішень, рівень освіти та кваліфікації працівників, цінова та маркетингова стратегія, а також кількість і якість реалізованої продукції тощо. [16].

1.3 Методика аналізу ефективності управління процесом формування прибутковості на підприємстві

Аналіз ефективності управління процесом формування прибутковості на підприємстві має на меті оцінити, наскільки успішно підприємство користується власними ресурсами для отримання прибутку. Цей аналіз може включати оцінку ефективності виробничих процесів, управління витратами, стратегії ціноутворення, управління оборотним та основним капіталом, а також рівня прибутковості в порівнянні з конкурентами чи з минулими періодами.

Основні цілі аналізу ефективності управління процесом формування прибутковості на підприємстві включають:

1. Виявлення сильних та слабких сторін в управлінні прибутковістю.
2. Ідентифікація можливостей для покращення виробничих та фінансових процесів.
3. Оцінка ефективності використання ресурсів та капіталу.
4. Планування стратегій збільшення прибутковості.
5. Забезпечення конкурентоспроможності та стабільного фінансового стану підприємства.

Оцінюючи управління формування прибутковості на підприємстві, дає змогу оцінити та контролювати основні завдання [14]:

1. Максимізація прибутку з використанням наявних ресурсів;
2. Балансування між прибутком та ризиком;
3. Забезпечення високої якості прибутку;

4. Зростання ринкової вартості;
5. Підтримка конкурентоспроможності на довгостроковій основі;
6. Привабливість для інвесторів.

Основними показниками оцінки ефективності управління процесом формування прибутковості на підприємстві є:

1. Коефіцієнт рентабельності активів - це фінансовий показник, який використовується для вимірювання ефективності використання активів компанією для генерації прибутку. Цей показник показує, який відсоток прибутку відносно активів компанії. Він розраховується, поділивши чистий прибуток на середню суму активів компанії за певний період часу.

$$K_{p.a.} = \frac{ЧП}{A} \quad (1.1)$$

де ЧП – чистий прибуток, А – середня величина активів підприємства.

2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу визначає, наскільки ефективно компанія використовує свій власний капітал для здобуття прибутку. Цей показник показує, який відсоток прибутку відносно власного капіталу компанії. Він розраховується, поділивши чистий прибуток на середню суму власного капіталу за певний період часу.

$$K_{p.вк.} = \frac{ЧП}{ВК} \quad (1.2)$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства; ВК – середня величина власного капіталу.

Цей показник допомагає інвесторам та кредиторам оцінити, наскільки ефективно компанія використовує свій власний капітал для генерації прибутку. Високий коефіцієнт рентабельності власного капіталу свідчить про ефективне використання власних ресурсів компанією та її здатність забезпечувати високий рівень прибутку від цих ресурсів. Низький коефіцієнт може вказувати на проблеми в управлінні власним капіталом або на неефективне використання цього капіталу для

генерації прибутку.

3. Коефіцієнт рентабельності основних фондів - це фінансовий показник, за допомогою якого можливо оцінити ефективність використання основних засобів компанії для генерації прибутку. Він вказує, який відсоток прибутку компанія отримує від кожної одиниці вартості своїх основних засобів.

$$K_{p.оф.} = \frac{ЧП}{ОЗ} * 100\% \quad (1.3)$$

Цей показник відображає відсоткове співвідношення між прибутком підприємства за рік та вартістю його основних засобів.

4. Коефіцієнт рентабельності діяльності - це фінансовий показник, який використовується для вимірювання ефективності операційної діяльності компанії у генерації прибутку. Цей показник вказує, який відсоток прибутку відносно виручки вдалося отримати з основної діяльності компанії. Він розраховується, поділивши чистий прибуток від операційної діяльності на виручку від продажу товарів або послуг.

$$K_{p.д.} = \frac{ЧП}{ЧВ} \quad (1.4)$$

де ЧП – чистий прибуток, ЧВ – чиста виручка.

Цей показник є важливим для аналізу та оцінки ефективності операційної діяльності підприємства. Високий коефіцієнт рентабельності діяльності свідчить про те, що компанія успішно використовує свої ресурси та здійснює ефективне управління в процесі виробництва і продажу товарів або послуг. Низький коефіцієнт може свідчити про можливі проблеми в операційній діяльності, такі як високі витрати або неефективне використання ресурсів.

5. Коефіцієнт рентабельності продажу (net profit margin) - це фінансовий показник, який вимірює частку чистого прибутку у виручці від продажу. Цей показник показує, скільки прибутку компанія залишає з кожного виторгованого долара. Він є важливим показником для оцінки ефективності управління виробничими витратами, ціноутворенням та іншими факторами, які впливають на прибутковість продажу.

$$K_{p.п.} = \frac{ЧП}{ВР} \quad (1.5)$$

Де ЧП – чистий прибуток, ЧВр – чистий дохід (виручка) від реалізації.

6. Коефіцієнт обіговості обігових коштів (inventory turnover ratio) - це показник ефективності управління запасами товарів компанії. Він вимірює, скільки разів за певний період часу компанія повністю продала свої запаси і замінила їх новими.

$$K_{ОБ} = \frac{Р}{ОК} \quad (1.6)$$

Де, Р – вартість реалізованої продукції, грн.; ОК – середній залишок обігових коштів, грн.

Цей показник відображає ефективність використання оборотних активів підприємства, які включають грошові кошти, запаси товарів, виробничі запаси та дебіторську заборгованість.

7. Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості (accounts receivable turnover ratio) - це показник, що вимірює ефективність управління дебіторською заборгованістю компанії. Він вказує на те, як швидко компанія збирає гроші від своїх клієнтів, які отримали товари або послуги, але ще не оплатили їх повністю.

$$K_{о.д.з.} = \frac{ЧВ}{ДЗ} \quad (1.7)$$

де ЧВ – чиста виручка, ДЗ – середньорічна вартість дебіторської заборгованості.

Також він вказує на те, як швидко підприємство вираховує свої заборгованості впродовж аналізованого періоду, а також на збільшення або зменшення комерційного кредиту, який надається підприємством.

8. Коефіцієнт обіговості матеріальних запасів - це показник, який вимірює ефективність управління матеріальними запасами компанії. Він вказує на те, як швидко компанія обертає свої матеріальні запаси, тобто на те, скільки разів за певний період часу компанія повністю витрачає і поновлює свої запаси.

$$K_{о.м.з.} = \frac{С/В}{МЗ} \quad (1.8)$$

де C/v – собівартість реалізованої продукції; $BЗ$ – середньорічна вартість виробничих запасів.

Коефіцієнт обіговості матеріальних запасів також дозволяє визначити, скільки разів матеріальні запаси підприємства обертаються. Зменшення цього показника вказує на збільшення запасів, незавершеного виробництва або на зниження попиту на готову продукцію.

9. Тривалість обігу дебіторської заборгованості - це показник, який вказує на середній час, який займає компанії для стягнення коштів від своїх клієнтів за наданими товарами чи послугами. Цей показник вимірюється у днях і використовується для оцінки ефективності управління дебіторською заборгованістю.

$$K_{o.m.z.} = \frac{365}{K_{o.d.z.}} \quad (1.9)$$

Даний коефіцієнт дає зрозуміти середній час для погашення дебіторської заборгованості.

Прибутковість підприємства є ключовим показником, що здатен продемонструвати фінансовий стан підприємства, його можливість отримувати додатній фінансовий результат від здійснення різного роду діяльності, що полягає в отриманні доходу в такому обсязі, який забезпечить ефективну та продуктивну діяльність підприємства.

Щоб ретельно оцінити прибутковість підприємства, корисно провести факторний аналіз, щоб визначити чинники, які мають найбільший і найменший вплив на утворення показника результативності. 4-факторна мультиплікативна модель дозволяє провести найбільш детальний аналіз прибутку та прибутковості підприємства.

Для побудови цієї моделі використовуються такі індикатори:

- власний капітал підприємства;
- коефіцієнт оборотності активів;
- мультиплікатор власного капіталу;
- чиста рентабельність.

Для побудови цієї моделі використовуються такі показники:

- власний капітал підприємства;
- коефіцієнт оборотності активів;
- мультиплікатор власного капіталу;
- чиста рентабельність

Модель, що визначає зв'язок між чистим прибутком та вищезазначеними факторами, представлена у наступному вигляді[15]:

$$\text{ЧП} = \text{ВК} * \text{Коб}_a * \text{Мк} * \text{Рчиста} \quad 1.10$$

де ЧП – чистий прибуток; ВК – середньорічні залишки власного капіталу; КобА – коефіцієнт оборотності активів; Мк – мультиплікатор власного капіталу; Рчиста – чиста рентабельність.

Коефіцієнт оборотності активів визначає рівень ефективності використання активів підприємства. Він обчислюється як відношення чистого прибутку до загальної вартості активів за такою формулою [15]:

$$\text{Коб}_a = \frac{\text{ЧД}}{A} \quad 1.11$$

де ЧД – чистий дохід; А – загальна вартість активів.

Мультиплікатор власного капіталу відображає, наскільки ефективно власний капітал генерує активи. Він визначається як відношення залишків активів до середньорічних залишків власного капіталу підприємства за визначеною формулою [15]:

$$\text{Мк} = \frac{A}{\text{ВК}} \quad 1.12$$

Чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства обчислюється як співвідношення чистого прибутку до чистого доходу за певною формулою [15]:

$$\text{Рчмста} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}} \quad 1.13$$

Перераховані фактори можуть впливати на валовий прибуток підприємства різними способами, включаючи як позитивний, так і негативний.

Взаємозв'язок між дослідженими нами чинниками та результативним показником у вказаній моделі є функціональним, що означає, що факторний аналіз чистого прибутку може бути проведений за допомогою методу ланцюгових підстановок.

Висновок до розділу 1

В даному розділі було наведено сутність, механізм формування та методика аналізу ефективності управління прибутковістю на підприємстві.

Так, управління прибутком охоплює процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень на всіх ключових етапах його формування та розподілу. Його мета полягає в оптимізації використання ресурсів на підприємстві для максимізації добробуту власників у поточному та майбутньому.

Основною метою управління прибутком є визначення оптимальних шляхів його формування та розподілу, спрямованих на сприяння розвитку та збільшення ринкової цінності підприємства. Ефективне управління прибутком можливе за умови існування дієвої та добре налаштованої системи управління цим показником на підприємстві.

Дослідження управління прибутком підприємства базується на розрахунку низки коефіцієнтів, які відображають загальний стан компанії. До таких коефіцієнтів відносяться показники динаміки, ефективності, дебіторської та кредиторської заборгованості.

У цьому аналізі були розглянуті наступні коефіцієнти, а саме: коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності основних фондів, коефіцієнт рентабельності діяльності, коефіцієнт чистої рентабельності продажу, коефіцієнт обіговості обігових коштів, коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості, коефіцієнт обіговості матеріальних запасів, тривалість обігу дебіторської заборгованості. Ці показники є ключовими для загальної оцінки ділової активності організації.

2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ НА ПРАТ «ВОЛОДАРКА»

2.1 Загальна характеристика ПрАТ «Володарка»

ПрАТ "Володарка" розташоване за адресою: 21001, місто Вінниця, Вінницька область, проспект Коцюбинського, 39.

Підприємство почало складати фінансову звітність згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності з 1 січня 2016 року. Основний вид діяльності підприємства - виробництво іншого верхнього одягу. Додаткові види діяльності включають оптову та роздрібну торгівлю одягом і взуттям, а також постачання інших готових страв.

ПрАТ "Володарка" стало правонаступником ПАТ "Володарка", що було створене на базі Вінницької державної швейної фабрики імені Володарського. Це стало можливим внаслідок рішення Державного комітету України з легкої і текстильної промисловості від 4 березня 1994 року №38, яке передбачало перетворення його в відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України від 15 червня 1993 року "Про корпоратизацію підприємств".

ПрАТ "Володарка" є підприємством, створеним з метою ефективного використання свого майна шляхом впровадження сучасних технологій, організаційних форм виробництва та залучення інвестицій для отримання прибутку та його подальшого розподілу згідно з рішенням загальних зборів. Діяльність ПрАТ "Володарка" охоплює різноманітні види господарської діяльності, не заборонені законодавством України, включаючи надання різних послуг суб'єктам господарської діяльності, громадянам та юридичним особам.

Органами управління ПрАТ «Володарка» є:

Загальні Збори, Наглядова Рада;

Директор; Ревізійна Комісія.

Загальні збори є найвищим органом управління ПрАТ "Володарка". Вони проводяться у населеному пункті, де знаходиться Товариство, і повинні відбуватися

не пізніше 30-го квітня наступного року після звітного. Усі інші збори, окрім щорічних, вважаються позачерговими.

До компетенції щорічних Загальних зборів входить: затвердження річного звіту, розподіл прибутку і збитків, ухвалення рішень щодо результатів аналізу звітів Наглядової Ради, Директора та Ревізійної комісії. Крім того, не рідше одного разу за три роки Загальні збори розглядають питання: обрання членів Наглядової Ради, затвердження умов контрактів, встановлення розміру їх винагороди та обрання особи, уповноваженої на підписання контрактів із членами Наглядової Ради.

Джерелом фінансування проведення річних Загальних зборів є кошти ПрАТ «Володарка», а позачергових – кошти акціонера, який ініціює їх проведення.

Згідно зі Статутом ПрАТ "Володарка" має право здійснювати такі види діяльності:

- виробництво швейних виробів на замовлення юридичних осіб та відповідно до власних планів;
- здійснення оптової та роздрібної торгівлі з різними підприємствами та організаціями;
- відкриття власних магазинів та інші види діяльності.

Метою діяльності ПрАТ "Володарка" є:

- Забезпечення задоволення попиту споживачів, бізнесу та держави на товари і послуги.
- Проведення торгово-закупівельних операцій з усіма видами товарів для народного споживання.
- Аналіз попиту на вироблену продукцію, управління ціноутворенням, просуванням та реалізацією товарів.
- Ефективне використання капіталовкладень на розвиток, технічне переозброєння, реконструкцію, розширення виробництва та соціальний розвиток підприємства.
- Розвиток економічних зв'язків з підприємствами державного сектора.

ПрАТ "Володарка" спеціалізується на виробництві товарів для народного споживання, зокрема, чоловічого ділового одягу, спрямованого на класичне модельне

вбрання. До 1993 року підприємство виготовляло продукцію, яка продавалась виключно на внутрішньому ринку, спочатку в межах колишнього СРСР, а потім в Україні.

Обсяги виробництва продукції підприємства наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Обсяги виробництва продукції ПрАТ «Володарка» за 2022- 2023 рр. (складено за даними [24])

Показник	2022	2023	Темп приросту, %
Костюм чоловічий, тис. Штук	5,9	9,2	55,93
Піджак чоловічий, тис. Штук	37,6	58,4	55,32
Брюки чоловічі, тис. Штук	76,6	67,7	-11,62
Пальта чоловічі, тис. Штук	22,9	52	127,07
Жилети, тис. Штук	12,1	8,1	-33,06
Куртки чоловічі, тис. Штук	5,4	8	48,15
Разом	160,5	203,4	241,80

Виходячи з даних таблиці 2.1, видно, що обсяги випущеної продукції ПрАТ «Володарка» протягом 2022-2023рр. зросли на 241,8% за рахунок зростання обсягів виробництва костюмів чоловічих, піджаків, пальт та курток.

Реалізація продукції на той час здійснювалась шляхом прямих договірних відносин з багатьма регіонами колишнього Союзу.

На внутрішньому ринку підприємство забезпечувало придбання всієї необхідної сировини для виробництва продукції на 100%. ПрАТ "Володарка" спеціалізується на виготовленні переважно чоловічого ділового одягу, тому основними споживачами є чоловіки, які цінують класичний стиль. Магазины роздрібно́ї торгівлі одягом виступають постійними замовниками продукції на внутрішньому ринку. Підприємство має довгострокові та добре налагоджені відносини з великими магазинами у Вінницькій, Тернопільській, Львівській, Луганській, Черкаській, Хмельницькій та інших областях України.

ПрАТ "Володарка" має внутрішніх конкурентів, таких як Київська, Чернігівська, Херсонська та Кам'янець-Подільська швейні фабрики.

2.2 Аналіз фінансового стану акціонерного товариства

Дослідимо показники, що відображають фінансове становище ПрАТ "Володарка", щоб визначити ефективність його діяльності. Ці показники поділяються на абсолютні та відносні. Спочатку ми проведемо аналіз абсолютних показників, що описують склад майна та фінансові результати підприємства ПрАТ "Володарка".

Таблиця 2.2 – Абсолютні показники, які характеризують фінансову діяльність ПрАТ «Володарка» (тис. грн)

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				Абсолютне	Абсолютне	Темп приросту, %	Темп приросту, %
				2021-2022	2022-2023	2021-2022	2022-2023
1	3	4	5	р.4-р.3	р.5-р.4	р.4/р.3*100-100	р.5/р.4*100-100
Загальна вартість майна	15207,60	12699,10	16851,40	-2508,50	4152,30	-16,50%	32,70%
Оборотні активи	10775,60	24627,90	35975,80	13852,30	11347,90	128,55%	46,08%
Необоротні активи	15296,10	12677,70	16858,20	-2618,40	4180,50	-17,12%	32,98%
Чистий дохід	53001,00	121661,20	157513,90	68660,20	35852,70	129,55%	29,47%
Собівартість реалізованої продукції	54820,70	84164,90	105563,20	29344,20	21398,30	53,53%	25,42%
Валовий прибуток	-1819,70	37496,30	51950,40	39316,00	14454,10	-2160,58%	38,55%
Фінансовий результат від операційної діяльності	-16755,30	18464,90	10190,20	35220,20	-8274,70	-210,20%	-44,81%
Фінансовий результат до оподаткування	-16763,70	18040,30	9482,30	34804,00	-8558,00	-207,62%	-47,44%
Чистий прибуток	-16763,70	18040,30	8313,60	34804,00	-9726,70	-207,62%	-53,92%

З таблиці 2.2 видно, що на ПрАТ «Володарка» спостерігається збільшення

середньорічної вартості майна, яка в 2023 р. склала 16851,1 тис. грн., що на 32,7% більше порівняно з 2022 роком та на 10,81% порівняно з 2021 р. Розширення активів підприємства є позитивним розвитком підприємства, оскільки воно спостерігається паралельно зі збільшенням чистого прибутку від зростання чистого доходу. Це свідчить про ефективність діяльності ПрАТ "Володарка".

Збільшення загальної вартості майна відобразилось у його структурі: на ПрАТ «Володарка» в 2023 р. порівняно із 2021-2022 р. відбулось значне зростання оборотних активів за та менш значне, але зростання необоротних. Середня вартість необоротних активів підприємства в 2023 р. склала 16858,2 тис. грн, що на 32,98% більше порівняно із 2022 р. та на 10,21% порівняно із 2021р. Це збільшення відбулося через зростання вартості основних засобів, що свідчить про оновлення майна підприємства і є позитивним розвитком.

Середньорічна вартість оборотних активів ПрАТ «Володарка» зросло в 2023 р. порівняно із 2022 р. на 46,8% та становила 35975,8 тис. грн. Зростання вартості оборотних активів ПрАТ «Володарка» спричинене збільшенням обсягів дебіторської заборгованості.

Також, на ПрАТ "Володарка" спостерігається поліпшення фінансових результатів. У 2023 році зі зростанням чистого доходу стався ріст валового прибутку ПрАТ "Володарка" на 38,5% у порівнянні з 2022 роком. В цілому за 2023 рік валовий прибуток склав 51 950,4 тис. грн. Чистий дохід ПрАТ "Володарка" в 2023 році становив 157 513,9 тис. грн., що на 29,47% більше, ніж у 2022 році. Позитивним є те, що чистий дохід зріс швидше, ніж собівартість реалізованої продукції: собівартість у 2023 році склала 105 563,2 тис. грн., що на 25,42% більше, ніж у 2022 році.

У 2023 році прибуток від операційної діяльності склав 10 190,2 тис. грн., що на 44,81% менше, ніж операційний прибуток, отриманий ПрАТ "Володарка" у 2022 році. Це призвело до зменшення чистого прибутку у 2023 році на 53,92%, порівняно з 2022 роком.

Проведемо аналіз чистого прибутку з метою встановлення чинників, що призвели до зменшення чистого прибутку ПрАТ "Володарка", застосовуючи факторну модель [15]:

$$\text{ЧП} = \text{ВК} * \text{Коб}_a * \text{Мк} * \text{Рчиста} \quad (2.1)$$

де ЧП – чистий прибуток; ВК – середньорічні залишки власного капіталу; КобА – коефіцієнт оборотності активів; Мк – мультиплікатор власного капіталу; Рчиста – чиста рентабельність.

Мультиплікатор власного капіталу відображає ефективність використання власного капіталу у створенні активів і визначається як співвідношення між залишками активів (А) та середньорічними залишками власного капіталу (ВК) підприємства, що розраховується за певною формулою [14]:

$$\text{Мк} = \frac{A}{\text{ВК}} \quad (2.2)$$

Вказані фактори можуть мати різноманітний ефект на обсяг валового прибутку підприємства, який може бути як позитивним, так і негативним.

Таблиця 2.3 – Факторний аналіз чистого прибутку ПрАТ «Володарка»

Показник	2021	2022	2023	Зміна значень	
				2021-2022	2022-2023
Чистий прибуток, тис. грн.	-16763,70	18040,30	8313,60	34804,00	-9726,70
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	53001,00	121661,20	157513,90	68660,20	35852,70
Середньорічні залишки активів, тис. грн.	30691,60	31688,65	45069,80	997,05	13381,15
Середньорічні залишки власного капіталу, тис. грн.	16605,55	17243,90	30420,80	638,35	13176,90
Оборотність активів, оборотів	1,73	3,84	3,49	2,11	-0,34
Мультиплікатор капіталу	1,85	1,84	1,48	-0,01	-0,36
Чиста рентабельність	-0,32	0,15	0,05	0,46	-0,10

З таблиці 2.3 видно, що зниження чистого прибутку обумовлене скороченням чистої рентабельності, оборотності активів та мультиплікатора капіталу. Отже, ПрАТ «Володарка» слід вжити заходів для збільшення чистого прибутку, зменшення темпів

зростання витрат у порівнянні з темпами зростання доходів, а також заходів для підвищення ефективності використання всіх доступних ресурсів компанії

Проаналізуємо рівень ліквідності ПрАТ «Володарка». Розрахуємо коефіцієнт покриття, який визначається як співвідношення всіх поточних активів до поточних зобов'язань і показує, наскільки достатні оборотні активи підприємства для погашення його боргів. [17]:

$$K_p = \frac{OA}{ПЗ} \quad 2.3$$

де ОА – оборотні активи; ПЗ – поточні зобов'язання.

$$2021р.: K_p = \frac{13658,1}{14086,05} = 0,97$$

$$2022р.: K_p = \frac{17701,75}{14444,8} = 1,22$$

$$2023р.: K_p = \frac{30301,85}{14649} = 2,06$$

Визначимо коефіцієнт швидкої ліквідності за наступною формулою [17]:

$$K_{лшв} = \frac{OA-З}{ПЗ} \quad 2.4$$

де З – запаси.

$$2021р.: K_{лшв} = \frac{13658,1-4298,6}{14086,05} = 0,66$$

$$2022р.: K_{лшв} = \frac{17701,75-3600,45}{14444,8} = 0,98$$

$$2023р.: K_{лшв} = \frac{30301,85-1942,55}{14649} = 1,93$$

Визначимо коефіцієнт абсолютної ліквідності, що характеризує здатність підприємства виконувати термінові зобов'язання, за такою формулою [17]:

$$K_{лabc} = \frac{ПФІ+Г}{ПЗ} \quad 2.5$$

де Г – грошові кошти та їх еквіваленти, ПЗ – поточні зобов'язання.

$$2021р.: K_{лabc} = \frac{3138,6}{14086,05} = 0,22$$

$$2022\text{р.: Кп} = \frac{5838,2}{14444,8} = 0,4$$

$$2023\text{р.: Кп} = \frac{18479,25}{14649} = 1,26$$

Таблиця 2.4 – Показники, які характеризують рівень ліквідності ПрАТ «Володарка»

Показник	2021	2022	2023	Абсолютна зміна		Темп приросту, %
				2022-2021	2023-2022	
Коефіцієнт покриття	0,97	1,22	2,06	0,25	0,84	68,85
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,66	0,98	1,93	0,32	0,95	96,94
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,4	1,26	0,18	0,86	215,00

З таблиці 2.4 видно, що в ПрАТ «Володарка» спостерігається позитивна динаміка зростання рівня ліквідності. Коефіцієнт покриття, який вказує на кількість грошових одиниць оборотних активів на кожен грошову одиницю поточних зобов'язань, зріс з 0,97 у 2021 році до 2,03 у 2023 році. Критичне значення коефіцієнта покриття становить 1.

Якщо коефіцієнт покриття менший за одиницю, підприємство має неліквідний баланс. З таблиці 2.4 видно, що значення цього показника перевищує критичне значення, причому він зріс у 2023 році на 68,85% порівняно з 2022 роком. Коефіцієнт швидкої ліквідності ПрАТ «Володарка» у 2023 році склав 1,93, що на 96,94% більше порівняно з 2022 роком. Теоретично достатнє значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, за визначеними нормами, має перевищувати 0,2. У 2022 році значення показника становило 0,4, а у 2023 році зросло до 1,26. Таким чином, ПрАТ «Володарка» ефективно здійснює заходи щодо підвищення рівня ліквідності.

2.3 Аналіз ефективності формування прибутковості на акціонерному товаристві у 2022-2023 роках

Ефективність формування прибутковості є дуже важливим та необхідним аспектом в житті підприємства, тому аналіз прибутковості ПАТ «Володарка» включає

розрахунок коефіцієнтів та періодів реалізації за період 2021–2023 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.5 – Динаміка показників ефективності діяльності ПрАТ «Володарка» за 2021-2023 р.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				Абсолютна зміна 2021-2022	Абсолютна зміна 2022-2023	Відносна зміна, % 2021--2022	Відносна зміна, % 2022-2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,54	0,57	0,18	1,11	-0,39	194,7%	-26,08%
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-1,01	1,05	0,27	2,06	-0,78	203,9%	-27,16%
Коефіцієнт рентабельності основних фондів	-98,7	129,3	56,27	228	-73,03	231%	-20,21%
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,31	0,14	0,05	0,45	-0,09	145,2%	-31,77%
Коефіцієнт чистої рентабельності продажу	-0,32	0,15	0,053	0,47	-0,097	146%	-29,62%
Коефіцієнт обіговості обігових коштів	4,01	4,75	3,49	0,74	-1,26	18,45%	-30,78%
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості	-2,72	2,2	0,85	4,92	-1,35	180%	41,77%
Коефіцієнт обіговості матеріальних запасів	12,75	23,37	54,34	10,62	30,97	83,3%	45,45%
Тривалість обігу дебіторської заборгованості	41,7	23,13	21,4	-18,57	-1,73	-44,5%	-1,75%

На основі даних таблиці 2.4 можна зробити висновок, що коефіцієнт рентабельності активів характеризує ефективність використання активів компанією для генерації прибутку. Його ми визначимо використавши формулу (1.1)

$$2021 \text{ рік: } K_{p.a.} = \frac{\text{ЧП}}{A} = \frac{-16763,7}{30691,6} = -0,54$$

$$2022 \text{ рік: } K_{p.a.} = \frac{\text{ЧП}}{A} = \frac{18040,3}{31688,65} = 0,57$$

$$2023 \text{ рік: } K_{p.a.} = \frac{\text{ЧП}}{A} = \frac{8313,6}{45069,8} = 0,18$$

У 2021-2022 роках відбулося зростання коефіцієнта рентабельності активів, що свідчить про те, що кожна одиниця активів компанії генерує більше прибутку. Це означає, що компанія стала ефективніше використовувати свої активи для отримання прибутку у 2022 році. Однак у 2023 році коефіцієнт зменшився на 316,7% порівняно з 2022 роком, що свідчить про уповільнення ефективності використання власних активів.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу демонструє якість застосування власного капіталу компанією для генерації прибутку. Даний показник показує, який відсоток прибутку відносно власного капіталу компанії. Його ми визначимо за формулою (1.2)

$$2021 \text{ рік: } K_{p.вк.} = \frac{\text{ЧП}}{ВК} = \frac{-16763,7}{16605,55} = -1,01$$

$$2022 \text{ рік: } K_{p.вк.} = \frac{\text{ЧП}}{ВК} = \frac{18040,3}{17243,9} = 1,05$$

$$2023 \text{ рік: } K_{p.вк.} = \frac{\text{ЧП}}{ВК} = \frac{8313,6}{30420,8} = 0,27$$

У 2021 році коефіцієнт рентабельності власного капіталу мав мінусове значення. У 2022 році цей показник зріс й показав позитивну динаміку, що свідчить про більш ефективне використання власного капіталу для отримання прибутку.

Проте, у 2023 році спостерігався спад даного показника: коефіцієнт знизився на 74,28%. Це може свідчити про певні проблеми в роботі підприємства, пов'язані з погіршенням використання власного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності основних фондів - це показник, який свідчить про

ефективність використання основних засобів (фондів) компанії для генерування прибутку. Він дозволяє визначити, як добре компанія використовує свої капітальні інвестиції для створення вартості та отримання прибутку. Визначаємо його за формулою (1.3)

$$2021 \text{ рік: } K_{p.оф.} = \frac{ЧП}{ОЗ} = \frac{-16763,7}{16981,2} * 100\% = -98,7\%$$

$$2022 \text{ рік: } K_{p.оф.} = \frac{ЧП}{ОЗ} = \frac{18040,3}{13953,35} * 100\% = 129,3\%$$

$$2023 \text{ рік: } K_{p.оф.} = \frac{ЧП}{ОЗ} = \frac{8313,6}{14775,25} * 100\% = 56,27\%$$

У 2022 році відбулося значне зростання коефіцієнта рентабельності основних фондів на 228%. Це свідчить про те, що компанія почала ефективніше використовувати основні фонди для генерування прибутку. Однак у 2023 році коефіцієнт дещо пішов на спад й зменшився на 73,03% порівняно з 2022 роком.

Зменшення коефіцієнта рентабельності основних фондів свідчить про те, що компанія стала отримувати менше прибутку на кожну одиницю своїх основних фондів. Це може вказувати на зниження ефективності використання довгострокових активів, таких як будівлі, машини та обладнання.

Визначимо коефіцієнт рентабельності діяльності, котрий вказує, який відсоток прибутку відносно виручки вдалося отримати з основної діяльності компанії, за формулою (1.4)

$$2021 \text{ рік: } K_{p.д.} = \frac{ЧП}{ЧВ} = \frac{-16763,7}{53823,5} = -0,31$$

$$2022 \text{ рік: } K_{p.д.} = \frac{ЧП}{ЧВ} = \frac{18040,3}{129246,4} = 0,14$$

$$2023 \text{ рік: } K_{p.д.} = \frac{ЧП}{ЧВ} = \frac{8313,6}{167138,2} = 0,05$$

У 2022 році відбулося значне зростання коефіцієнта рентабельності діяльності до 0,15. Це свідчить про те, що компанія почала отримувати 15% прибутку, після вирахування всіх витрат. Це є позитивним явищем

Однак у 2023 році ситуація змінилася: Коефіцієнт рентабельності діяльності зменшився на 0,1 порівняно з 2022 роком. Це може свідчити про: зменшення

зниження ефективності її основної діяльності.

Незважаючи на низький коефіцієнт, можна сказати, що у 2023 році компанія не так ефективно, але все ж таки отримує прибуток від основної діяльності.

Коефіцієнт рентабельності продажу показує, яка питома вага прибутку в загальній сумі виручки від реалізації. Його ми розраховуємо за формулою (1.5)

$$\text{2021 рік: } K_{\text{р.п.}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВР}} = \frac{-16763,7}{53001} = -0,32$$

$$\text{2022 рік: } K_{\text{р.п.}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВР}} = \frac{18040,3}{121661,2} = 0,15$$

$$\text{2023 рік: } K_{\text{р.п.}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВР}} = \frac{8313,6}{157513,9} = 0,053$$

У 2021 році коефіцієнт рентабельності продажу підприємства ПрАТ «Володарка» становив -0,32. Це означає, що підприємство витрачало більше, ніж заробляло від своїх продажів, що свідчить про значні фінансові проблеми. У 2022 році цей коефіцієнт збільшився до 0,15. Це означає, що підприємство отримувало 15% чистого прибутку з виручки від продажу. У 2023 році коефіцієнт оборотності виробничих запасів зменшився і склав 0,053. Це означає, що підприємство отримувало лише 5,3 % прибутку з кожного продажу. Зменшення коефіцієнта рентабельності продажу підприємства, ймовірно, пов'язане з: зростанням ціни на сировину, зростання загального рівня цін на товари та послуги, які підприємство використовує у своїй діяльності.

Коефіцієнт обіговості обігових коштів допомагає визначити, скільки разів за певний період (зазвичай за рік) обігові кошти компанії перетворюються в доходи від продажів. Іншими словами, цей коефіцієнт показує, наскільки ефективно компанія використовує свої обігові кошти для генерування доходів. Його ми розраховуємо за формулою (1.6)

$$\text{2021 рік: } K_{\text{об}} = \frac{P}{\text{ОК}} = \frac{54820,7}{13658,1} = 4,01$$

$$\text{2022 рік: } K_{\text{об}} = \frac{P}{\text{ОК}} = \frac{84164,9}{17701,75} = 4,75$$

$$\text{2023 рік: } K_{\text{об}} = \frac{P}{\text{ОК}} = \frac{105563,2}{30301,85} = 3,49$$

В 2021 році коефіцієнт обіговості обігових коштів складав 4,01, а в 2022 році цей показник збільшився на 18,45%. Зростання коефіцієнта обіговості обігових коштів свідчить про підвищення ефективності використання обігових коштів компанії. Це означає, що підприємство швидше перетворює свої обігові активи, такі як запаси та дебіторська заборгованість, у грошові кошти або продажі. В 2023 році даний коефіцієнт зменшився на 36,1% в порівнянні з 2022 роком. Це свідчить про погіршення менш ефективного використання обігових коштів.

Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості показує, як швидко компанія збирає гроші зі своїх клієнтів. Його ми розрахуємо за формулою (1.7)

$$2021 \text{ рік: } K_{o.d.z} = \frac{ЧВ}{ДЗ} = \frac{-16763,7}{6150,25} = -2,72$$

$$2022 \text{ рік: } K_{o.d.z} = \frac{ЧВ}{ДЗ} = \frac{18040,3}{8190,85} = 2,2$$

$$2023 \text{ рік: } K_{o.d.z} = \frac{ЧВ}{ДЗ} = \frac{8313,6}{9799,7} = 0,85$$

Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості у 2022 році показав суттєвий зріст, порівняно з минулим роком. Це означає, що підприємство стало ефективніше управляти своєю дебіторською заборгованістю, швидше збираючи платежі від своїх клієнтів. Іншими словами, підприємство зменшило час, протягом якого кошти залишаються у вигляді дебіторської заборгованості, що позитивно впливає на його ліквідність та оборотний капітал. В 2023 році даний показник зменшився і склав 0,85. Це означає, що підприємство за рік обертало свою дебіторську заборгованість 0,85 разів. Тобто, середній цикл збору дебіторської заборгованості становить трохи більше року, що є досить низьким показником і може свідчити про проблеми з ефективністю управління дебіторською заборгованістю.

Ще одним важливим показником є коефіцієнт обіговості матеріальних запасів. Його розраховуємо за формулою (1.8)

$$2021 \text{ рік: } K_{o.m.z} = \frac{С/В}{ВЗ} = \frac{54820,7}{4298,6} = 12,75$$

$$2022 \text{ рік: } K_{o.m.z} = \frac{С/В}{ВЗ} = \frac{84164,9}{3600,5} = 23,37$$

$$2023 \text{ рік: } K_{\text{о.м.з}} = \frac{C/B}{B3} = \frac{105563,2}{1942,55} = 54,34$$

Коефіцієнт обіговості матеріальних запасів підприємства ПрАТ «Володарка» зріс з 12,75 у 2021 році, до 23,37 у 2022. Це означає, що у 2022 році підприємству вдалося покращити ефективність управління своїми матеріальними ресурсами та збільшити швидкість обороту запасів

Це свідчить про прискорення оборотності запасів: підприємство швидше реалізує свої запаси, знижуються витрати на зберігання запасів та збільшується рентабельність капіталу, вкладеного у виробництво.

Збільшення тривалості обіговості матеріальних запасів у 2022 році є позитивним для підприємства ПрАТ «Володарка».

Також, в 2023 році даний показник збільшився на 232%% Це може бути наслідком: зростанням попиту на продукцію, ефективного управління запасами та вдалою з логістикою.

Тривалість обігу дебіторської заборгованості вказує на середню кількість днів, необхідних для вирахування заборгованості. Його ми розраховуємо за формулою (1.9)

$$2021 \text{ рік: } K_{\text{т.о.д.з}} = \frac{ДЗ*365}{ЧД} = \frac{6150,25*365}{53823,5} = 41,7$$

$$2022 \text{ рік: } K_{\text{т.о.д.з}} = \frac{ДЗ*365}{ЧД} = \frac{8190,85*365}{129246,9} = 23,13$$

$$2023 \text{ рік: } K_{\text{т.о.д.з}} = \frac{ДЗ*365}{ЧД} = \frac{9799,7*365}{167138,20} = 21,4$$

Тривалість обігу дебіторської заборгованості в 2021 році складав 41,7 дні, щоб стягнути заборгованість з покупців за свою продукцію або послуги. В 2022 році він зменшився на 44,5% і склав 23,13 днів, це свідчить про покращення роботи з дебіторами, адже: скоротився період очікування оплати, збільшилася рентабельність продажів та зменшилися ризики непогашення дебіторської заборгованості.

В 2023 році коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості зменшився на 8,08% і склав 21,4 днів, це є позитивною тенденцією для підприємства ПрАТ «Володарка», це значить що в 2022-2023 році підприємства знадобилося менше днів для того, що б

оплатити свої зобов'язання з оплати товарів і послуг.

Висновок до розділу 2

Отже, у другому розділі бакалаврської кваліфікаційної роботи було представлено загальну характеристику приватного акціонерного товариства «Володарка», а також проведено аналіз управління процесом формування прибутковості.

Був проведений аналіз стану управління ПрАТ «Володарка» за 2021 - 2023рр. ПрАТ «Володарка» займається виготовленням класичного чоловічого одягу, саме тому, основними клієнтами є чоловіки, котрі є поціновувачами класичного крою одягу

Відповідно статуту, ПрАТ «Володарка» має дозволи організовувати та займатись виробництвом пошивних виробів, прийому та реалізації оптових та роздрібних замовлень на дану продукцію а також на відкриття фізичних точок та магазинів.

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Володарка» продемонстрував, що підприємство є досить ліквідним й показує позитивний результат в вигляді прибутку. Але, було виявлено погіршення результатів його фінансової діяльності в останній, тобто у 2023 рік, тому керівництву підприємства варто підвищувати рівень його ліквідності.

Отож, підводячи підсумки, аналіз стану управління прибутковістю ПрАТ «Володарка» за 2021- 2023рр. показав, що підприємство ефективно проводить свою діяльність та розпоряджається капіталом: прослідковується фінансова стійкість, рентабельність, зменшуються значення показників обіговості дебіторської заборгованості.

З ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Метою управління прибутковістю є збільшення добробуту підприємців як у поточний період, так і в майбутньому. Ця мета також передбачає узгодження інтересів власників з інтересами держави та працівників підприємства. Відповідно до основної мети, система управління прибутком дозволяє вирішувати наступні завдання:

- максимізація прибутку відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;
- забезпечення оптимального співвідношення між прибутком та допустимим рівнем ризику;
- гарантія високої якості отриманого прибутку;
- виплата належного доходу на інвестований капітал власникам компанії;
- формування достатніх фінансових ресурсів із прибутку для реалізації планів розвитку підприємства на запланований період;
- постійне зростання ринкової вартості компанії;
- забезпечення ефективності програм участі працівників з точки зору прибутку.

Для підвищення ефективності управління прибутковістю ПАТ «Володарка» пропонується наступна методика, яка відповідає таким завданням:

1. Врахування можливості зміни відпускної ціни продукції. Прийняті управлінські рішення можуть бути різноманітними, наприклад, включати реалізацію великих обсягів продукції за низькими цінами або менших обсягів за високими цінами.
2. Зміна прямих змінних витрат підприємства під впливом певних факторів, таких як коливання цін на сировину, матеріали, комплектуючі вироби, паливо, енергію, обладнання та заробітну плату основних виробничих працівників, а також зміни в споживанні ресурсів під впливом наукових знань та технічного прогресу.
3. Врахування можливості зміни умовно-постійних витрат, які можуть бути

спрямовані на вдосконалення системи управління підприємством та його підрозділами, а також зміну організаційно-виробничої структури.

4. Можливість модернізації, розвитку, розширення та вдосконалення виробництва через реконструкцію підприємства та його технічне переоснащення, що призводить до зміни виробничої потужності.

5. Забезпечення структурних змін в асортименті продукції.

6. Оцінка змін виробничої програми з урахуванням існуючих виробничих обмежень, таких як допустимий рівень ефективності капітальних вкладень, попит на продукцію, допустимий рівень економічного ризику та межі беззбитковості.

Перелік особливостей запропонованого методу планування та управління прибутком показує, що він має такі властивості, як гнучкість, комплексність, економічність і, що дуже важливо, властивість дискретності. Останнє дає можливість встановити межі, в яких може і буде розміщено одне з можливих і допустимих планувальних і управлінських рішень.

На основі цього запропоновано алгоритм планування та управління прибутковістю, який включає шість етапів (рисунк 3.1):

Рисунок 3.1 Алгоритм планування і управління прибутковістю

Також, виходячи з проведених нами досліджень ефективності формування, розподілу та використання прибутку на підприємстві, ми бачимо тенденцію до зростання собівартості продукції та інших операційних витрат, що призводить до суттєвих втрат прибутку підприємства.

Зниження витрат на виробництво є важливим для підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства. Знизити ціну на продукцію можна кількома способами:

1. Оптимізація виробничих процесів:

Впровадження сучасних технологій: Використання автоматизованих систем і сучасного обладнання для підвищення ефективності виробництва.

Раціоналізація робочого місця: оптимізація робочих процесів і розташування обладнання для скорочення часу виробництва та витрат.

Стандартизація та модульність: Введення стандартів продукції та використання модульних компонентів для спрощення виробничих процесів.

2. Управління матеріальними ресурсами:

Закупівля на вигідних умовах: ведення переговорів з постачальниками для отримання знижок або кращих умов закупівлі сировини і матеріалів.

Зменшення відходів і втрат: оптимізація використання сировини для зменшення відходів і втрат у процесі виробництва.

Ефективне управління запасами: використання таких методів, як Just-in-Time (JIT), щоб мінімізувати запаси та уникнути витрат на зберігання.

3. Енергозбереження та зниження витрат на обслуговування:

Впровадження енергоефективних технологій: використання енергоефективних пристроїв і технологій для зменшення споживання енергії.

Оптимізація використання ресурсів: контроль за споживанням води, електроенергії та інших ресурсів, впровадження програм енергозбереження.

Профілактичне технічне обслуговування: регулярне технічне обслуговування обладнання для запобігання поломкам і зниження витрат на ремонт.

4. Управління персоналом:

Підвищення кваліфікації співробітників: інвестування в навчання та розвиток

персоналу для підвищення їх продуктивності та ефективності.

Раціоналізація праці: Оптимізація графіків роботи та використання трудових ресурсів для зниження витрат праці.

Програми заохочення: Впровадження програм заохочення працівників для підвищення їх продуктивності та залучення їх до оптимізації витрат.

5. Застосування інструментів управління:

Аналіз витрат: проведемо детальний аналіз структури витрат, щоб виявити та усунути неефективність.

Бюджетування: впровадження системи бюджетування для контролю та оптимізації витрат на кожному етапі виробничого процесу.

Kaizen та Lean: Впровадження методів безперервного вдосконалення (Kaizen) та ощадливого виробництва (Lean) для зниження витрат та підвищення ефективності.

6. Застосування аутсорсингу:

Аутсорсинг неосновних процесів: аутсорсинг другорядних функцій (наприклад, бухгалтерського обліку, IT-підтримки) для зменшення витрат і зосередження на основному бізнесі.

7. Інновації та технології:

Впровадження нових технологій: інвестування в інноваційні технології та процеси для підвищення ефективності виробництва та зниження витрат.

Дослідження та розробки: підтримка програм досліджень і розробок для створення більш ефективних продуктів і виробничих процесів.

Впровадження цих методів допоможе підприємству знизити собівартість продукції, підвищити ефективність та залишатися конкурентоспроможним на ринку.

Також, для ПрАТ «Володарка» важливими питаннями для покращення управління процесом формування прибутковості підприємства є впровадження стратегій збільшення доходів від продажів та стратегій зниження витрат.

До стратегій збільшення доходів від продажів можна віднести такі:

1. Пошук нових клієнтів — нові клієнти можуть сприяти розвитку даного бізнесу.
2. Розроблення нової лінії продуктів — запитування своїх клієнтів про те,

які нові продукти чи послуги їх цікавлять.

3. Зосередження на своїх найприбутковіших клієнтах — можливо, вигідніше продавати менше продуктів клієнтам, які витрачають більше грошей, ніж зосереджуватися лише на збільшенні обсягу продажів.

4. Більший нахил на роботу зі своїми найкращими клієнтами — дослідити, хто найкращі клієнти нашого бізнесу, що вони купують і коли вони це купують. Використовувати цю інформацію для більш ефективного маркетингу та реклами.

5. Продаж додаткових та перехресних товарів

6. Пошук нових ринків — важливість дослідження ринку щоб дізнатися, чи є можливості вийти на нові території.

7. Обслуговування клієнтів — покращення обслуговування клієнтів і розробка програми навчання персоналу.

8. Підвищення ціни — регулярно переглядати ціни на товари та коригувати відповідно. Доцільно збільшити на невелику суму за раз.

9. Цінові знижки — врахування цінових знижок та акцій, щоб збільшити клієнтську базу.

Також розглянемо стратегії зниження витрат

1. Зменшення запасів — використання контролю запасів, щоб оптимізувати бізнес і покращити прибуток і грошовий потік. Чим менше грошей прив'язано до повільно оборотних запасів, тим більше прибутку можливо отримати.

2. Зниження прямих витрат — налагодження відносин з відповідними постачальниками для бізнесу та проведення домовленості про кращий процес або знижки для оптових закупівель.

3. Зменшення непрямих витрат — мінімізування відходів.

4. Зменшення накладних витрат — заощадження грошей в таких сферах, як споживання енергії, пошук дешевших постачальників.

5. Видалення нерентабельних продуктів та послуг — зосередження уваги на популярних продуктах чи послугах із найвищим валовим прибутком.

6. Порівняння ключових фінансових показників — перевірка бізнесу, щоб порівняти витрати (як-от оренда, комунальні послуги тощо) з аналогічними

підприємствами у галузі.

Одним із ключових способів пошуку потенційних можливостей для збільшення прибутку є зменшення витрат на виробництво та реалізацію продукції, таких як сировина, матеріали, паливо, енергія, амортизація основних засобів та інші витрати. Тому виникає необхідність аналізу структури витрат у операційній діяльності підприємства за розглянутий період, з метою визначення тих складових витрат, які, враховуючи поточні тенденції у діяльності підприємства, можуть бути зменшені або оптимізовані до певного рівня.

Щоб унормувати витрати за категоріями та порівняти їх між собою, розрахуємо їх у співвідношенні до кожної гривні доходу від реалізації продукції (чистого прибутку від продажу) і визначимо мінімальний рівень витрат за період.

Таблиця 3.1 – Розрахунок рівня витрат на 1 грн. чистого доходу

Стаття	Рік						Мінімальний рівень витрат
	2021		2022		2023		
	тис. грн.	Рівень витрат на 1 грн. ЧД	тис. грн.	Рівень витрат на 1 грн. ЧД	тис. грн.	Рівень витрат на 1 грн. ЧД	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	53001,00	X	121661,20	x	157513,90	x	X
Собівартість реалізованої продукції	54820,70	1,03	84164,90	0,69	105563,20	0,67	0,67
Інші операційні витрати	15757,10	0,30	26615,00	0,22	51073,70	0,32	0,22
Інші витрати	9,40	0,0002	426,20	0,004	1019,00	0,01	0,0002
Разом витрат	70587,20	1,33	111206,10	0,91	157655,90	1,001	0,91

Обчислений мінімальний рівень витрат виступає важливою вказівкою для підприємства, яка визначає можливість зменшення витрат на 1 гривню чистого доходу при плануванні витрат у 2024 році. Це означає, що на основі даних про витрати операційної діяльності у підприємства існують можливості для їх скорочення за рахунок зниження інших операційних і загальних витрат. Зокрема, показники цих

витрат відносно чистого доходу у 2022 році суттєво перевищували рівень попередніх періодів, що свідчить про їхнє перевитрачання.

Таким чином, можна стверджувати, що політика підприємства з управління витратами у 2023 році виявилася не ефективною. У цьому році ПрАТ «Володарка» могло досягти значних економій та більш раціонально сформувати свої витрати.

Оптимальний рівень витрат був досягнутий тільки за рахунок статті "собівартість реалізованої продукції", тоді як за іншими статтями відбувалося перевитрачання ресурсів підприємства. Усього загальний обсяг потенційної економії становив 17,408,142 тисячі гривень.

Таблиця 3.2 – Прогнозування витрат підприємства на 2024 р. та визначення їх оптимального рівня для 2023 р.

Стаття	Факт 2023	Оптимальний 2023	Економія/Перевитрачання 2023 р.	Прогноз 2024 р
Собівартість реалізованої продукції	105563,20	105563,20	-	188958,13
Інші операційні витрати	51073,70	34653,06	-16420,64	62028,98
Інші витрати	1019,00	31,50	-987,50	56,39
Разом витрат	157655,90	140247,76	-17408,14	251043,49

Із даних табл. 3.2 видно, що фактичні витрати 2009 року становлять – 157655,9 тис. грн., натомість оптимальні складають и – 140247,76 тис. грн., тож підприємство не ефективно використало свої фінансові ресурси.

Прогнозуючи оптимальний рівень витрат на 2024 рік, ми враховуватимемо їх мінімальний рівень на 1 гривню чистого доходу, а також планований рівень чистого доходу з урахуванням середнього коефіцієнту зростання за аналізований період, який складає 1,79 пункти:

$$157513,9 * 1,79 = 281949,9 \text{ тис. грн.}$$

Отож, очікуваний чистий дохід на 2024 рік становить близько 281949,9 тис. грн. Таким чином, з урахуванням прогнозованого зростання чистого доходу передбачається також зростання собівартості продукції на 83394,93 тисячі гривень.

Прогнозний обсяг собівартості у цілому складатиме 251043,49 тисячі гривень.

Зазначимо, що у 2024 році передбачається збільшення витрат на собівартість реалізованої продукції та інших операційних витрат, оскільки ці витрати прямо залежать від зміни виручки від реалізації, а у нашому випадку передбачається зростання виручки у 2024 році.

Ми оптимізуємо інші види витрат на 2024 рік, керуючись критерієм мінімального рівня витрат у чистому доході. Зокрема, у 2024 році інші витрати зменшилися на 962,61 тис. грн. порівняно з 2023 роком.

Слід звернути увагу керівництва підприємства на статтку "інші операційні витрати", оскільки їх обсяг значно збільшився за останній рік. Це може бути викликано різними факторами, такими як знецінення запасів, псування цінностей, списання або уцінка активів, фінансові санкції та інші.

Внаслідок заходів з оптимізації очікується зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПрАТ "Володарка" у плановому 2024 році на 22592,9 тис. грн. у порівнянні з 2023 роком.

Отже, зробивши висновок, доцільно для ПрАТ "Володарка" здійснити витрати на запланованому рівні у 2024 році. Це дозволить підприємству економити кошти, збільшувати обсяги діяльності та генерувати додаткові фінансові ресурси.

Висновок до розділу 3

У цьому розділі викладені пропозиції та рекомендації з покращення управління формуванням прибутковості.

Оскільки одним із ключових способів пошуку потенційних можливостей для збільшення прибутку є зменшення витрат на виробництво та реалізацію продукції, таких як сировина, матеріали, паливо, енергія, амортизація основних засобів та інші витрати, щоб унормувати витрати за категоріями та порівняти їх між собою, ми розрахували їх у співвідношенні до кожної гривні доходу від реалізації продукції (чистого прибутку від продажу) і визначили мінімальний рівень витрат за період. Це дозволило оптимізувати витрати) ПрАТ "Володарка" у плановому 2024 році.

Розрахунки показали, що за рахунок оптимізації витрат з урахуванням мінімізації їх впливу на чистий дохід, передбачається підвищення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПрАТ "Володарка" у плановому 2024 році на 22592,9 тис. грн порівняно з 2023 роком.

ВИСНОВКИ

В роботі наведено пропозиції та рекомендації щодо покращення стану управління процесом формування прибутковості на підприємстві.

1. Розгляд економічної сутності прибутковості виявив, що це стабільне економічне явище, що проявляється у підтвердженій здатності підприємства генерувати позитивний фінансовий результат від основної та загальної господарської діяльності. Цей результат полягає в перевищенні доходу над витратами у мірі, достатній для ефективного подальшого функціонування.

2. Було аналізовано компоненти та етапи управління прибутком підприємства. Виявлено, що цей процес має відбуватися у певній послідовності, щоб забезпечити досягнення головної мети та основних завдань цього управління. Також визначено, що цей процес повинен бути неодмінною складовою всієї системи управління прибутком підприємства.

3. Було проведено аналіз існуючих підходів до оцінки стану управління прибутковістю. Виявлено, що такий аналіз включає загальний огляд капіталу, а також оцінку фінансової стійкості та ефективності його використання у підприємства.

4. Був проведений аналіз управління капіталом у ПрАТ "Володарка" за період з 2021 по 2023 роки. Зазначено, що це підприємство переважно спеціалізується на виробництві чоловічого ділового одягу, що зазвичай знаходить свого споживача серед чоловіків, які цінують класичний стиль. Згідно зі Статутом, ПрАТ "Володарка" має право виготовляти швейні вироби на замовлення юридичних осіб та здійснювати оптову та роздрібну торгівлю з різними підприємствами, організаціями, а також відкривати власні магазини тощо.

5. Проведений аналіз фінансового стану ПрАТ "Володарка" підтвердив його ліквідність та здатність до отримання прибутку. Однак виявлено погіршення значень показників, що характеризують фінансові результати. У зв'язку з цим, підприємству рекомендується підвищувати рівень ліквідності.

6. Аналіз управління прибутковістю ПрАТ "Володарка" за період з 2021 по 2023 рік свідчить про досить ефективну стратегію управління прибутковістю на

підприємстві. Показники рентабельності та оборотності капіталу демонструють позитивну динаміку, а значення показників обороту дебіторської заборгованості зменшуються.

7. Були розроблені пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення процесу управління формуванням прибутковості, шляхом зменшення витрат на виробництво за допомогою оптимізації їх рівня згідно з критерієм мінімізації в чистому доході. Зокрема, запропоновано оптимізувати витрати з урахуванням мінімізації їх впливу на чистий дохід, що передбачає підвищення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПрАТ "Володарка" у плановому 2024 році на 22592,9 тис. грн. в порівнянні з 2023 роком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Р. Р. Організаційно-економічний механізм забезпечення прибутковості сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів. 2016. 22 с.
2. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. Економіка і суспільство. 2016. №3. С. 189 – 192.
3. Бланк І. О. Управління прибутком. К. : НікаЦентр, 2003. 752 с.
4. Кучер Л. Ю. Прибутковість виробництва молока та економічні важелі її підвищення в сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2012. 23 с.
5. Гайбура Ю.А. Управління прибутковістю підприємства та шляхи її підвищення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 14. Частина 2. 2015. С. 127–130.
6. Мелень О.В., Холондач Ю.Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ». Темат. вип. «Технічний прогрес і ефективність виробництва». 2015. № 25(1134). С. 123–126.
7. Огійчук М. Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення. М. Економіка АПК. 2019. № 6. С. 31–45.
8. Шляга О. В., Шипуля Л.І. Прибуток та рентабельність, як показники ефективності виробництва. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. № 8. С. 75-81.
9. Степаненко О. І. Дефініція категорії "прибуток": науковий аспект. Збірник наукових праць "Проблеми системного підходу в економіці". 2022. Вип. 1(87). С. 89–96.
10. Коваль О.А. Рентабельність як показник економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіка. Управління. Інновації. 2014. № 1. С. 225-227.
11. Зінченко О.А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2009. № 28. С. 150–

155.

12. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика; 2-е вид. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 398 с.

13. Бердар М.М. Фінанси підприємств : [навчальний посібник]. 2-ге вид., перероб. і допов. К., 2012. 464 с.

14. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: монографія. К.: ПанТот, 2012. 280 с.

15. Єпіфанова І.Ю., Джеджула В.В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.

16. Мартиненко В. П., Кушик І.Л. Оцінка управління процесом формування прибутковістю суб'єкта господарювання. Електронний науково-практичний журнал Інфраструктура ринку. 2018. № 17. С. 163–168. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/29.pdf

17. Гуменюк В. С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. Електронний науковопрактичний журнал Інфраструктура ринку. 2018. № 20. С. 50–55. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/1.pdf.

18. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. Науковий журнал Молодий вчений. Економічні науки. Херсон. 2017. № 2 (42). С. 299–303.

19. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства. І.А. Бержанір, Ю.В. Улянич, Н.І. Гвоздей. Вісник ХНДАУ. 2015. № 1. С. 261–265.

20. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2010. № 28. С. 125–132.

21. Блонська, В.І. Стратегічне управління прибутком підприємства, Науковий вісник НЛТУ України, 2010. С. 49.

22. Павлюк І. О. Управління прибутком підприємства в умовах сьогодення. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. №1. С. 84–88.

23. Офіційний сайт ПрАТ «Володарка». URL:<http://volodarka.com>

24. Інформація про підприємство. URL: <http://05502381.pat.ua/>

25. Миронюк В.П. Сутність та класифікація прибутку підприємства. Лі Науково-технічна конференція, 2022. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/paper/viewFile/16245/13702>

26. Жигалкевич Ж. М., Фісенко Е. С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. Економіка та суспільство. 2016. № 4. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/22.pdf

27. Пігуль Н.Г Управління прибутком підприємства / Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. пр. ДІНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». 2010. Вил. 28. С.79-85.

28. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2014. № 1. С. 145–153

29. Гладка Л. І., Домащенко М. О. Управління прибутком в сучасних умовах. Економіка і регіон: наук. вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. 2012. № 1(32). С. 18–23.

Додаток А

ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА
НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: «Управління процесом формування прибутковості підприємств легкої промисловості (на прикладі приватного акціонерного товариства "Володарка")»

Тип роботи: БКР

(БКР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 89,3%

Схожість 10,7%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку _____

(підпис)

Зянько В. В.

(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи _____

(підпис)

Миронюк В. П.

(прізвище, ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Зянько В. В.

(прізвище, ініціали)

Ілюстративний матеріал

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ

ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

(на прикладі приватного акціонерного товариства "Володарка")

Таблиця 1.1 Існуючі підходи до визначення поняття «прибутковість»

Автори	Визначення поняття «Прибутковість»	Джерело
Антонюк Р.Р.	здатність підприємства генерувати позитивний фінансовий результат від здійснення господарської діяльності, який полягає в перевищенні доходу над здійсненими витратами, при чому в розмірі достатньому для ефективного подальшого функціонування.	[1]
Мелень О. В.	Це стабільне економічне явище, коли підприємство регулярно досягає позитивного фінансового результату, забезпечуючи достатній рівень доходу для ефективного функціонування, при цьому витрати не перевищують доходи.	[6]
Огійчук М. Ф.	Це форма ефективності, яка відображає результативність діяльності економічних систем, таких як підприємства, регіони чи національна економіка. Вона характеризується тим, як вдало використовуються ресурси для досягнення поставлених цілей, часто з врахуванням фінансових показників, таких як витрати та доходи.	[7]
Кучер Л. Ю.	Це економічна концепція, що відображає ступінь ефективності використання ресурсів та успішності управління. Вона описує ситуацію, коли дохід від продажу продукції повністю компенсує витрати на її виробництво та реалізацію, а отриманий прибуток є основним джерелом стимулювання персоналу та забезпеченням подальшого розвитку.	[4]

Рисунок 1.1 – Складові елементи системи управління прибутком підприємства [26]

Рисунок 1.2 – Структурна схема управління прибутком підприємства [27]

Таблиця 2.1 – Обсяги виробництва продукції ПрАТ «Володарка» за 2022- 2023 рр. (складено за даними [17])

Показник	2022	2023	Темп приросту, %
Костюм чоловічий, тис. Штук	5,9	9,2	55,93
Піджак чоловічий, тис. Штук	37,6	58,4	55,32
Брюки чоловічі, тис. Штук	76,6	67,7	-11,62
Пальта чоловічі, тис. Штук	22,9	52	127,07
Жилети, тис. Штук	12,1	8,1	-33,06
Куртки чоловічі, тис. Штук	5,4	8	48,15
Разом	160,5	203,4	241,80

Таблиця 2.2 – Абсолютні показники, які характеризують фінансову діяльність ПрАТ «Володарка» (тис. грн)

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				Абсолютне	Абсолютне	Темп приросту,%	Темп приросту,%
				2021-2022	2022-2023	2021-2022	2022-2023
1	3	4	5	р.4-р.3	р.5-р.4	р.4/р.3*100-100	р.5/р.4*100-100
Загальна вартість майна	15207,60	12699,10	16851,40	-2508,50	4152,30	-16,50%	32,70%
Оборотні активи	10775,60	24627,90	35975,80	13852,30	11347,90	128,55%	46,08%
Необоротні активи	15296,10	12677,70	16858,20	-2618,40	4180,50	-17,12%	32,98%
Чистий дохід	53001,00	121661,20	157513,90	68660,20	35852,70	129,55%	29,47%
Собівартість реалізованої продукції	54820,70	84164,90	105563,20	29344,20	21398,30	53,53%	25,42%
Валовий прибуток	-1819,70	37 496,30	51 950,40	39316,00	14454,10	-2160,58%	38,55%
Фінансовий результат від операційної діяльності	-16755,30	18 464,90	10 190,20	35 220,20	-8 274,70	-210,20%	-44,81%
Фінансовий результат до оподаткування	-16763,70	18 040,30	9 482,30	34 804,00	-8 558,00	-207,62%	-47,44%
Чистий прибуток	-16763,70	18 040,30	8 313,60	34 804,00	-9 726,70	-207,62%	-53,92%

Таблиця 2.3 – Факторний аналіз чистого прибутку ПрАТ «Володарка»

Показник	2021	2022	2023	Зміна значень	
				2021-2022	2022-2023
Чистий прибуток, тис. грн.	-16763,70	18040,30	8313,60	34804,00	-9726,70
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	53001,00	121661,20	157513,90	68660,20	35852,70
Середньорічні залишки активів, тис. грн.	30691,60	31688,65	45069,80	997,05	13381,15
Середньорічні залишки власного капіталу, тис. грн.	16605,55	17243,90	30420,80	638,35	13176,90
Оборотність активів, оборотів	1,73	3,84	3,49	2,11	-0,34
Мультиплікатор капіталу	1,85	1,84	1,48	-0,01	-0,36
Чиста рентабельність	-0,32	0,15	0,05	0,46	-0,10

Таблиця 2.4 – Показники, які характеризують рівень ліквідності ПрАТ «Володарка»

Показник	2021	2022	2023	Абсолютна зміна		Темп приросту, %
				2022-2021	2023-2022	
Коефіцієнт покриття	0,97	1,22	2,06	0,25	0,84	68,85
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,66	0,98	1,93	0,32	0,95	96,94
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,4	1,26	0,18	0,86	215,00

Таблиця 2.5 – Динаміка показників ефективності діяльності ПрАТ «Володарка»
за 2021-2023 р.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				Абсолютна зміна 2021-2022	Абсолютна зміна 2022-2023	Відносна зміна, % 2021--2022	Відносна зміна, % 2022-2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,54	0,57	0,18	1,11	-0,39	194,7%	-26,08%
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-1,01	1,05	0,27	2,06	-0,78	203,9%	-27,16%
Коефіцієнт рентабельності основних фондів	-98,7	129,3	56,27	228	-73,03	231%	-20,21%
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,31	0,14	0,05	0,45	-0,09	145,2%	-31,77%
Коефіцієнт чистої рентабельності продажу	-0,32	0,15	0,053	0,47	-0,097	146%	-29,62%
Коефіцієнт обіговості обігових коштів	4,01	4,75	3,49	0,74	-1,26	18,45%	-30,78%
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості	-2,72	2,2	0,85	4,92	-1,35	180%	41,77%
Коефіцієнт обіговості матеріальних запасів	12,75	23,37	54,34	10,62	30,97	83,3%	45,45%
Тривалість обігу дебіторської заборгованості	41,7	23,13	21,4	-18,57	-1,73	-44,5%	-1,75%

Рисунок 3.1 Алгоритм планування і управління прибутковістю

Таблиця 3.1 – Розрахунок рівня витрат на 1 грн. чистого доходу

Стаття	Рік						Мінімальний рівень витрат
	2021		2022		2023		
	тис. грн.	Рівень витрат на 1 грн. ЧД	тис. грн.	Рівень витрат на 1 грн. ЧД	тис. грн.	Рівень витрат на 1 грн. ЧД	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	53001,00	X	121661,20	x	157513,90	x	X
Собівартість реалізованої продукції	54820,70	1,03	84164,90	0,69	105563,20	0,67	0,67
Інші операційні витрати	15757,10	0,30	26615,00	0,22	51073,70	0,32	0,22
Інші витрати	9,40	0,0002	426,20	0,004	1019,00	0,01	0,0002
Разом витрат	70587,20	1,33	111206,10	0,91	157655,90	1,001	0,91

Таблиця 3.2 – Прогнозування витрат підприємства на 2024 р. та визначення їх оптимального рівня для 2023 р.

Стаття	Факт 2023	Оптимальний 2023	Економія/Перевитрачання 2023 р.	Прогноз 2024 р
Собівартість реалізованої продукції	105563,20	105563,20	-	188958,13
Інші операційні витрати	51073,70	34653,06	-16420,64	62028,98
Інші витрати	1019,00	31,50	-987,50	56,39
Разом витрат	157655,90	140247,76	-17408,14	251043,49